

חזון ירוק בגולן

ריאיון עם אלי מלכה ראש המועצה האזורית גולן

דליה עמוס מתוך עיתון המועצה - "ארץ הגולן" נובמבר 2010

ראש המועצה האזורית גולן, אלי מלכה, מוביל תכנית-אב רחבה להפקת אנרגיה חלופית מרוח, שמש ופסולת בגולן. פוטנציאל היקף ייצור החשמל: 460 מגה-ואט לשעה. ריאיון עם חזון ירוק

"אנו נעודד את תושבי הגולן להתמודד על הזכות להקמת החוות ונעמיד לטובת העניין את החברה הכלכלית גולן אשר תלווה את היזמים בתכנית העסקית.

התכנית הזו כוללת בתוכה גם היבט של מקורות פרנסה ליישובים, אשר ירוויחו, אם מהשכרת השטחים שבבעלותם ואם מהקמת הטורבינות בעצמם וכמובן, קיים גם ההיבט התיירותי. כבר היום, מהוות הטורבינות בהר רסניה אטרקציה תיירותית, אשר מושכת אליה עשרות אלפי מטיילים. לאחר הקמתן של החוות, המראה המרהיב ימשוך אליו את המטיילים, אשר גם יוכלו ללמוד על הפקת אנרגיה ירוקה מרוח".

פרנסה מהשמש

לא רק רוח יש בגולן, גם תנאי שמש מצוינים. סקרים שנערכו קבעו כי קרני השמש בגולן הן אידיאליות להקמת מערכות פוטו-וולטאיות, אשר מפיקות חשמל מהשמש. עם קבלת כל האישורים ממשרדי הממשלה השונים, נוצר בגולן ביקוש גדול להקמה של מערכות סולריות על גגות של משקים. החקלאים גילו מקור פרנסה נוסף ומשמעותי והחל גל של פניות לאגף הנדסה. במועצה מיהרו להרחיב את כוח האדם בתחום, בשל הצורך לקדם את התכניות של התושבים אל מול הגופים השונים וחברת החשמל, אשר הגבילה את כמות הקמת המערכות ברמה הארצית. יעילות העבודה הביאה לכך, שתוך כשנתיים, קמו בגולן כ-170 מערכות פוטו-וולטאיות, אשר מייצרות כ-8 מגה-ואט לשעה לשנה. החקלאים מדווחים כי אכן מדובר במקור פרנסה משתלם וכאן המקום לציין כי פוטנציאל הקמת המערכות הפוטו-וולטאיות על גגות של מבנים עומד על 200 מערכות נוספות, אשר ייצרו כ-15 מגה-ואט. מלכה: "כדי להפיק את המיטב ממשאב השמש, אנו מקדמים תכנון של חוות סולריות על הקרקע - על שטח בסדר גודל של כ-3,000 דונם,

כשראש המועצה האזורית גולן, אלי מלכה, עוצם את עיניו, הוא שומע את משק כנפיהן של עשרות טורבינות רוח, אשר יפרסו בחלקו הצפוני של הגולן ויספקו חשמל ירוק לכל הגליל. אבל זהו רק חלק מהחזון הירוק, שמגבש ומקדם מלכה בשנים האחרונות.

התכנית הכוללת מדברת על יצירת אנרגיה מתחדשת מרוח, שמש ומפסולת ביתית וחקלאית, שתעמוד על היקף ייצור חשמל

אלי מלכה - ראש המועצה האזורית גולן

ירוק של כ-460 מגה-ואט לשעה, שיאפשר אספקת חשמל לגליל כולו. מלכה: "אנחנו חיים בתקופה שבה מקורות האנרגיה מתכלים, מחירי הנפט מרקיעים לשחקים ומצליחים לנהל את העולם גם ברמה המדינית, זיהום נגרם כתוצאה משימוש בפחם והפגיעה בסביבה היא קריטית - כל אלה מחייבים את המדינה להיערך ולנצל כמה שאפשר את משאבי הטבע ליצירת מקורות לאנרגיה חלופית וירוקה. לנו בגולן יש את התנאים האידיאליים ליצירת אנרגיה חלופית, גם מרוח וגם שמש, ולכך אנו מוסיפים גם את הפסולת".

על פי התכנית, עיקר האנרגיה הירוקה בגולן תיוצר מטורבינות רוח. כיום, קיימות בגולן 10 טורבינות רוח בהר רסניה, צפונית לאלוני הבשן, בבעלות חברת "מי גולן אנרגיית רוח". טורבינות אלו מייצרות 12 מיליון קילו-ואט לשעה בשנה (שווה לצריכת חשמל ביתית של 3,000 משפחות) וטורבינת רוח נוספת בהר בני צפת (תל אבו קטיף), בבעלות חברת "רוחות הגולן", אשר מייצרת חשמל בהיקף של 500 אלף קילו-ואט לשעה בשנה (שווה לצריכת חשמל ביתית של 100 משפחות). אגף ההנדסה מקדם הקמתן של חמש חוות רוח, בעיקר בשטחים בצפון הגולן: חוות רם, חוות עמק הבכא, חוות עסניה, חוות חרמונית וחוות סנדיאן. חמש החוות יחדיו כוללות סדר גודל של כ-300 טורבינות רוח.

כיצד ישתלבו יישובי הגולן במיזם?

מלכה: "חלק מהשטחים שעליהם יוקמו החוות נמצאים במשבצת קרקע של היישובים, אשר כבר שותפים לתכנון ולחשיבה, יחד עם החברה הכלכלית גולן, על אופציות שונות להקמת טורבינות רוח. חוות אחרות שאינן נמצאות במשבצת הקרקע של היישובים יוצאו למכרזים על ידי מנהל מקרקעי ישראל, אליהם יוכלו לגשת גם יזמים חיצוניים.

חנות הרוח שליד אלוני הבשן

מערכות סולריות ברפת המפלים שבמושב יונתן

מפעילות "תכנית קרב" בתכנים של צומח וסביבה, בעלי חיים וסביבה ואומנות המחזור. גם בתי הספר היסודיים בגולן הוסמכו כירוקים. כל הפנימיות ובתי הספר העל-יסודיים התחילו פעילות במסגרת "שח"ק ירוק", של המנהל לחינוך התיישבותי ונמצאים כרגע בשלבים שונים של כניסה אל תהליך בית ספר ירוק, במשרד להגנת הסביבה.

מרכז פסג"ה בגולן יהיה הראשון שנכנס אל תהליך מרכז פסג"ה ירוק, יחד עם המשרד להגנת הסביבה ומשרד החינוך. מורים וגננות נמצאים בהשתלמויות להכרת אתרים ונופים בגולן.

"עד כה פיזרו את הפרשות בעלי החיים כדשן שהכיל גם חומר מזהם. מתקן הביו-גז יהפוך את הפרשות לחומר דישון איכותי ולא מזהם"

המועצה החלה גם בתהליך של שילוב היישובים והפיכתם לירוקים. בחודש ינואר החל פיילוט לחמישה יישובים ירוקים.

מלכה: "החזון של גולן ירוק החל כבר לפני שנים עם ביצוע תכנית-האב לפתרון קצה לביוב, שעלותה כ-120 מיליון ש"ח. התכנית הסדירה את כל נושא מערכות ההולכה של הביוב והמט"שים מחוץ ליישובים. כיום, אנו כבר עומדים לקראת סיום ביצוע התכנית ומגולן מזהם את מקורות המים הפכנו לגולן ירוק. החלטנו גם לשלב בתכנית הזו את צה"ל, שהוא גורם מזהם גדול בגולן ואחרי שלוש שנים של משא ומתן מורכב, סוכם מתווה לחוזה בין המועצה האזורית גולן ותאגיד "קולחי גולן" למשרד הביטחון, לחיבור מחנות צה"ל לפרויקט הביוב בגולן, שזהו הישג גדול מאוד.

"אני משוחח עם הרבה תושבים, שמדברים אתי על חשיבותו של גולן ירוק, פיתוח בר קיימא והפקת אנרגיה חלופית. אני רואה עד כמה הנושא הזה מוטמע בקרב התושבים, עד כמה הם פועלים בעצמם, בדל"ת אמותיהם, בנושאי מחזור, חיסכון במים ומתן פתרונות לשימוש במים אפורים ובחינוך ילדיהם לעולם ירוק ונקי. מחמם את הלב לראות את ההשקעה של התושבים, של אנשי החינוך בהטמעת המסרים הללו ואני גאה להוביל את התכנית הזו בדרך למימוש החזון". ■

באזור הציר המזרחי של הגולן (כביש 98), אשר ייצרו חשמל בהיקף של כ-35 מגה-ואט. הכוונה לרכז את המיזמים בצדו המזרחי של הגולן, גם בשל העובדה שסקרים מצביעים ששם ישנה רוח ברמה כדאית והן כדי לצמצם את הפגיעה בשטחים הפתוחים ובנוף ולהוביל קווי חשמל בציר זה.

"לאחר מאמצים רבים והגשת השגה וערעור למועצה הארצית השגנו גם אישור מהמועצה הארצית להקמת חוות סולריות על שטחים שייעודם תעשייה, בהיקף של 30% מגודל השטח, בתכנית תמ"א 10".

סקרים שנערכו קבעו כי קרני השמש בגולן הן אידיאליות להקמת מערכות פוטו-וולטאיות, אשר מפיקות חשמל מהשמש. עם קבלת כל האישורים ממשרדי הממשלה השונים, נוצר בגולן ביקוש גדול להקמה של מערכות סולריות על גגות של משקים

חשמל ירוק מפסולת

לכל אלה מצטרף מתקן הביו-גז המרשים, שהוקם בסמוך למיצר ומייצר חשמל מפסולת חקלאית ובעתיד גם ביתית. החודש, החל המתקן לקלוט את הפסולת ובתקופה הקרובה יחל גם ייצור החשמל. היתרון של מתקן זה שהוא לא תלוי במזג האוויר, או בשעות היממה. הוא מייצר אנרגיה כל ימות השנה, 24 שעות ביממה בהיקף של כ-2 מגה-ואט - עם פוטנציאל גידול ל-3.5 מגה-ואט.

"מאחר שהגולן יושב על אגן היקוות מי הכנרת, היה לנו חשוב לטפל בצואת הפרות והתרנגולות, כדי שאלו לא יחלחלו למי התהום ויזהמו את מי השתייה של כולנו", אומר מלכה. "עד כה פיזרו את הפרשות בעלי החיים כדשן שהכיל גם חומר מזהם. מתקן הביו-גז יהפוך את הפרשות לחומר דישון איכותי ולא מזהם". כ-250 אלף טון של הפרשות פרות ותרנגולות ייאספו מדי שנה למתקן הביו-גז.

בנוסף, מגז המתאן שייפלט בתהליך, ייצר מתקן הביו-גז חשמל ירוק וימנע פליטת גזי חממה מזהמים לאוויר.

מתקן הביו-גז יהפוך למוקד תירותי, עם קידום תכנית להקמת מרכז מבקרים, אשר יציג את תהליך הפקת האנרגיה מפסולת. לכך תורם גם מיקומו במשולש הגבולות ישראל, ירדן וסוריה והתצפית היפה על מאגר מיצר.

במקביל, פועלת גם היחידה הסביבתית במועצה, שמקדמת תכנית פיתוח בר קיימא ביישובים. היבט אחד של התכנית הוא צמצום הפסולת המוטמנת. לשם כך, גובשה תכנית-אב לפסולת ברחבי הגולן. התכנית תעמיד את המועצה כרשות הראשונה אשר מייצרת אנרגיה מפסולת אורגנית של התושבים ומקדמת הפרדת פסולת רטובה מיבשה, כולל מחזור פסולת בניין.

חינוך לאהבת הסביבה

לכל אלה, מתלווה תהליך חינוכי מקיף, בכל מוסדות החינוך מגן ועד תיכון. 14 גנים הוסמכו ונמצאים בתהליך הסמכה של גנים ירוקים במהלך השנים האחרונות. בכל גני הגולן מבוצעות כרגע תכניות שונות כחלק